

УДК 35.073.515(338.48+502.35)

ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ РОЗБУДОВИ ВІДНОСИН ВЛАСНОСТІ НА ПРИРОДНІ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Хумарова Н.І., Голікова О.С.

Досліджено функції центральних виконавчих органів та їх територіальних структур, що займаються питаннями рекреаційного природокористування та ступінь запровадження функцій привласнення та використання природних рекреаційно-туристичних ресурсів. Визначено інституційні засади розбудови відносин власності на них. Обґрунтовано необхідність здійснення єдиної державної політики в галузі розвитку відносин привласнення природних ресурсів.

Постановка проблеми. Розвиток ринкових відносин в усіх сферах національної економіки, в тому числі і її рекреаційно-туристичному секторі, визначається розвитком відносин власності на техногенні та природні фактори виробництва. На тлі загальнонародної власності на природні ресурси, техногенні фактори виробництва в цій сфері знаходяться в основному в приватній власності. Залишається багато природних ресурсів, які потенційно могли б використовуватися в якості рекреаційно-туристичних, зараз не залучені в господарський обіг. Без реалізації сучасних методів раціонального природокористування деякі з них починають деградувати від антропогенної діяльності та природних явищ. Ті природні ресурси, які залучені в господарський обіг, використовуються в рекреаційно-туристичній сфері не завжди ефективно. Тому особливо важливим аспектом підвищення ефективності рекреаційно-туристичної діяльності, раціонального використання природних ресурсів в інтересах всього народу та підвищення соціо-економіко-екологічного ефекту їх використання є розвиток інституційного забезпечення функціонування цієї сфери економіки та удосконалення відносин власності на природні ресурси.

Актуальність полягає в необхідності розвитку рекреаційно-туристичного потенціалу національної економіки на основі удосконалення державного управління діяльністю підприємств цього сектору господарювання в контексті раціонального використання та збереження рекреаційно-туристичних природних ресурсів (РТТР), які є надбанням всього народу, для сучасного та майбутніх поколінь.

Аналіз публікацій Державне управління рекреаційно-туристичною сферою національної економіки досліджується з позицій його впливу на діяльність господарюючих суб'єктів та на ефективність використання РТТР для забезпечення сприятливих умов розвитку туризму з одночасною реалізацією державних пріоритетів щодо збереження, відновлення та підвищення якості довкілля [1, 2, 3]. В той же час питання розпорядження державою загальнонародною власністю на природні рекреаційно-туристичні ресурси залишається відкритим, зокрема відсутні інституційні засади розбудови відносин власності в рекреаційно-туристичному природокористуванні.

Метою статті є визначення інституційних засад розбудови управління туристично-рекреаційною діяльністю з урахуванням відносин власності на природні ресурси.

Викладення основного дослідження. Аналіз сучасної організаційно-управлінської системи туристично-рекреаційної діяльності та природних ресурсів рекреаційно-туристичного призначення проводився згідно документів Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, Міністерства екології та природних ресурсів України, Державного агентства водних ресурсів України, Державної служби геології та надр України, Державного агентства земельних ресурсів України, Державного агентства лісових ресурсів України, Служби державної охорони природно-заповідного фонду та показав таке. На основі прийнятої постанови Кабінетом Міністрів України «Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади» від 10 вересня 2014 р. №442, затвердженої 16 вересня 2014 р., відбулося скорочення центральних органів виконавчої влади шляхом їх ліквідації та/або реорганізації. В результаті було ліквідовано Державне агентство з питань туризму та курортів Міністерства інфраструктури України, а його функції покладено на Міністерство економічного розвитку і торгівлі України (окрім виконання державного контролю у сфері туризму, який покладено на створений орган – Державну службу України з питань безпеки харчових продуктів та захисту споживачів).

Зараз управління рекреаційно-туристичною діяльністю здійснює Міністерство економічного розвитку та торгівлі України (Мінекономрозвитку), на рівні областей - управління туризмом та рекреацією входить до компетенції обласних державних адміністрацій, на рівні міст існують департаменти туризму, екології або розвитку рекреаційних зон тощо. Позитивним фактором є те, що державні органи виконавчої влади та місцеві органи самоуправління намагаються здійснювати регулювання розвитку рекреації та туризму. Негативним моментом є те, що їх діяльність здійснюється без необхідної для цього державної підтримки та виділення необхідних коштів з відповідних бюджетів для проведення заходів щодо розвитку туризму та рекреації, та природних ресурсів, що їх забезпечують.

Мінекономрозвитку є головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує: формування та реалізацію державної політики розвитку підприємництва, державно-приватного партнерства, туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів). Основними завданнями Мінекономрозвитку є сприяння розвитку ринку туристичних послуг на державному рівні, надання ваучерів на право ведення туристичної діяльності, присвоєння зірок готелям, реклама туризму та створення умов привабливості туристичних послуг. Щодо природних ресурсів без яких неможливим стає процес надання рекреаційно-туристичних послуг, то до обов'язків Мінекономрозвитку відноситься облік туристичних ресурсів України, забезпечення їх раціонального використання та охорона; встановлення порядку створення, забезпечення та участь у веденні Державного кадастру природних територій курортів. Треба зауважити, по-перше, що РТПР представляють собою поліфункціональну екологічну систему і в сучасних умовах державного управління є об'єктами регулювання окремих поресурсних міністерств та агентств. По-друге, РТПР не можуть обмежуватися лише

кадастром природних територій курортів, вони набагато ширші за напрямками рекреаційного використання та включають різноманітні природні ресурси. У структурі Державного кадастру природних територій курортів є певні недоліки: відсутня оцінка стану природних ресурсів, відомостей про їх зміну протягом використання власником на праві оренди, обмеження форм та прав власності на даний природний ресурс, виконання обмежень та обтяжень користувачем, природний ресурс не розглядається з позицій екосистемного підходу.

Головною метою діяльності Департаменту туризму та курортів Мінекономрозвитку є забезпечення формування та реалізації державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів). До складу департаменту входять: *відділ* координації туристичної діяльності; *відділи* маркетингу та міжнародної діяльності. Функціями департаменту туризму та курортів є розроблення пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері туризму та курортів, у тому числі: - визначення та реалізація основних напрямів державної політики у сфері туризму; - визначення основ безпеки туризму; - нормативно-правове регулювання відносин у сфері туризму (туристичного, готельного, екскурсійного та інших видів обслуговування громадян); - установа системи статистичного обліку та звітності у цій сфері та інші. Зазначимо, що зараз в основному техногенні фактори виробництва рекреаційних товарів, послуг та продуктів знаходяться у приватній власності, а природні рекреаційні ресурси – у різних формах та правах власності, що ставить перед державними органами управління цією сферою національної економіки непросте завдання визначення границь державного регулювання розвитку приватного бізнесу та регулювання використання й охорони РТПР, що знаходяться в різноманітних формах власності. Це питання залишається малодослідженим і до функціональних обов'язків Департаменту туризму та курортів не входить.

Згідно нормативних документів функціями Мінекології є відтворення та охорона земель, збереження, відтворення і невиснажливе використання біо- та ландшафтного різноманіття, формування, збереження та використання екологічної мережі, організація, охорона та використання природно-заповідного фонду, охорона атмосферного повітря, використання та охорона водних ресурсів, тварин та рослин, визначення лімітів та нормативів їх використання, у сфері геологічного вивчення та раціонального використання надр займається питаннями дослідження корисних копалин таких як нафта, газ, дорогоцінні метали, розробки родовищ корисних копалин загальнодержавного значення; визначає порядок погодження матеріалів для отримання спеціальних дозволів на користування ділянками надр. Проте РТПР воно займається тільки в частині організації, охорони та використання природно-заповідного фонду. Інші природні об'єкти не виділено як природні ресурси рекреаційно-туристичного призначення і відповідно управління ними як об'єктами державної та інших форм власності не здійснюється.

Державні органи управління, що забезпечують реалізацію державної політики у сфері управління, використання та відтворення окремих видів природних ресурсів (далі - поресурсні органи управління) такі як: Державне агентство водних ресурсів України Мінекології (Держводагентство України) та басейнові управління водними ресурсами (БУВР) річок Дніпр, Південний Буг, Західний Буг, Десна, Сіверський Донець, Прут і Дністер, Дунай, Державне

агентство лісових ресурсів України (Мінагрополітики) не виділяють ресурси рекреаційного призначення як окрему категорію та не проводять системної роботи щодо визначення форм власності на них.

Важливим інструментом поводження з рекреаційно-туристичними ресурсами є Державний кадастр природних лікувальних ресурсів, за який відповідає Міністерство охорони здоров'я України. Об'єктами Кадастру є мінеральні і термальні води, лікувальні грязі та озокерит, ропа лиманів та озер, морська вода, природні об'єкти і комплекси із сприятливими для лікування кліматичними умовами, придатні для використання з метою лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань. Кадастр є системою відомостей про кількість, якість та інші важливі характеристики всіх природних лікувальних ресурсів, що виявлені та підраховані на території України, а також про можливі обсяги, способи і режими їх використання.

В контексті раціонального використання природно-ресурсного потенціалу країни в Мінекономрозвитку ведеться Державний кадастр природних територій курортів, який є зводом відомостей у текстовій, цифровій та графічній (картографічній) формі про правовий статус, належність, режим, географічне положення, площу, кліматичні особливості, види та запаси природних лікувальних ресурсів, якісні характеристики природних територій курортів, їх лікувальну, профілактичну, реабілітаційну, природоохоронну, наукову, рекреаційну та іншу цінність.

Підсумовуючи вищевикладене можна стверджувати, що в цілому державні органи управління природними ресурсами, в тому числі і РТПР, здійснюють розпорядження їх використанням, охороною, відновленням та відтворенням у напрямках формування та реалізації політики природокористування відносно своєї компетенції, здійснюють нормативне регулювання використання ресурсів; нормують обсяги викидів, скидів і розміщення відходів в природному середовищі, ведуться кадастри земельних, водних, лісових ресурсів, тварин, що перебувають в дикій природі, ведуться Червона та Зелена книги, здійснюється моніторинг природних ресурсів по об'єктам природи і суб'єктам їх використання, та моніторинг викидів забруднюючих речовин в атмосферу, водні та земельні ресурси, здійснюється ліцензування ресурсомістких видів діяльності та ін. Тобто законодавча база побудована таким чином, щоб власники та користувачі природно-рекреаційних ресурсів здійснювали природокористування в інтересах суспільства, іншими словами, мінімізуючи екологічні збитки, зберігаючи комфортні екологічні умови життя населення та майбутніх поколінь людей.

Зараз по законодавству всі суб'єкти природокористування – фізичні та юридичні особи різноманітних форм та прав власності на техногенні та природні фактори життєдіяльності мають дотримуватися загальнодержавної політики природокористування та визначених напрямів її здійснення. Суб'єкти природокористування незважаючи на форми та права власності мають одержувати ліцензії на використання природних ресурсів у визначеному напрямку при визначених соціо-економіко-екологічних навантаженнях на природне середовище та соціо-економіко-екологічних обмеженнях.

Всі спеціально уповноважені структури управління природокористуванням мають завдання здійснювати державну політику в галузі своєї компетенції відносно природних ресурсів, що знаходяться у різноманітних

формах привласнення користувачами різних форм та прав власності на техногенні фактори виробництва. Це позитивний момент, що визначає розпорядження усіма природними ресурсами в інтересах їх виключного власника – народу. В даній ситуації беззаперечно здійснюється державне привласнення природних ресурсів на основі управління та розпорядження ними державними уповноваженими органами.

Дослідженням встановлено, що жоден з державних органів управління природокористуванням не фіксує у своїх завданнях необхідність здійснення єдиної державної політики в галузі розвитку відносин привласнення природних ресурсів на основі функціонування певних форм, прав власності та обмежень у формах, правах та суб'єктах власності. При цьому обов'язковою умовою являється визначення природних ресурсів, що повинні знаходитися тільки у державній власності і використовуватись тільки державними підприємствами, та природні ресурси, що можуть знаходитись у будь якій формі власності.

Відмітимо, що усі органи управління ставлять задачі щодо загальнодержавного привласнення природних ресурсів, але не визначаються задачі щодо функціонування та доцільності зміни форм привласнення природних об'єктів, визначення соціо-економіко-екологічних обмежень форм власності з метою захисту інтересів народу при зміні форм привласнення природних об'єктів. При цьому не встановлено задачі проведення єдиної державної політики в галузі форм та прав власності, а також соціо-економіко-екологічних обмежень у привласненні РТПР; забезпечення ефективного управління державною формою їх привласнення та управління державою розвитком форм та прав привласнення природних об'єктів з урахуванням необхідних обмежень; здійснення привласнення РТПР як об'єктів єдиного природно-ресурсного потенціалу з урахуванням негативного та позитивного впливу на них суміжних виробництв; методичного та правового забезпечення процесів привласнення РТПР, управління та розпорядження ними на основі форм та прав власності та соціо-економіко-екологічних обмежень; створення та забезпечення функціонування системи обліку та моніторингу форм привласнення та контролю за розпорядженням природними ресурсами на рівні держави, місцевих органів самоврядування та конкретних осіб; захист інтересів громади при зміні форм та прав власності на природні ресурси та встановленні обмежень.

Здійснення розпорядження природними об'єктами щодо зміни форм та прав власності на них не може бути ефективним, через відсутність науково обґрунтованих критеріїв їх зміни та напрямів формування обмежень у формах та правах власності та всередині їх. Не визначено перелік РТПР, на які встановлюється тільки державна форма власності і які можуть використовуватися тільки державними унітарними чи казенними підприємствами; природні ресурси, які можуть змінювати форму або права привласнення, а також змінювати напрямок використання. Не розроблено і не ставиться задача в жодній із управлінських структур щодо розробки нормативно-правових документів та механізму визначення доцільності зміни форм та напрямків привласнення об'єктів природного капіталу; розроблення та удосконалення економічного механізму функціонування форм та прав власності, що урахує екологічний стан природного об'єкту, економічні та соціально-екологічні показники його використання.

Мінекології та відповідні поресурсні агентства в межах своєї компетенції розробляють та вносять проекти нормативних актів та норм щодо використання та забруднення природних ресурсів, проте жодна з них не регулює порядок здійснення управління державною та іншими формами власності на природні ресурси. Не розробляються також проекти нормативних актів щодо розвитку форм та прав власності на конкретні природні ресурси з урахуванням моніторингу та кадастрових характеристик існуючих і перспективних форм і прав власності, що визначаються специфікою природного ресурсу, його стратегічною значимістю та екологічним станом.

Найвищим правом власності на природні ресурси є розпорядження ними, яке здійснюють управлінські структури та чиновники. Вони не є власниками природних ресурсів, а від імені держави, народу приймають рішення щодо їх використання, зміни форм та прав привласнення, одержання та подальшого перерозподілу доходів та соціо-економіко-екологічних збитків між виробниками, покупцями та третіми особами. Відповідно, в деяких випадках розпорядження природними ресурсами здійснюється ними не завжди в інтересах держави, народу. Це пов'язано з цілою низкою причин: опортуністична поведінка та поведінка обмеженої раціональності, відсутність адекватної нормативно-правової бази та соціо-економіко-екологічних інструментів і механізмів реалізації.

Зараз відсутні інструменти оцінки необхідності переходу природного ресурсу з державної форми власності в комунальну або приватну форму та навпаки. Відсутнє обґрунтування розмежування повноважень управління та привласнення доходу від використання природних ресурсів між державними та місцевими органами самоврядування. В процесі управління діяльністю щодо передачі природних ресурсів, які знаходяться у власності держави, у комунальну власність, у постійне (безстрокове) користування, в оренду, безоплатне строкове користування, обмежене користування відсутня функція оцінки ефективності переходу форм та прав власності на природні ресурси.

Назрілим питанням є необхідність розмежування повноважень розпорядження природними ресурсами щодо їх продажу, здачі в оренду та інше, повноважень щодо зміни напрямків використання, кадастрових категорій природного об'єкту. Особливе значення має розмежування розпорядження щодо управління окремими природними ресурсами на рівнях: народного референдуму (держави, місцевої громади), урядом країни, Мінекології, агентствами по природним ресурсам та їх територіальними організаціями, місцевими органами самоуправління та місцевими екологічними агентствами.

Доцільно розглянути питання щоб в Мінекономрозвитку розроблялись та затверджувались основні положення щодо введення в обіг природних ресурсів на основі державної та інших форм власності, планувалось розміщення та розвиток продуктивних сил з урахуванням розвитку рекреаційно-туристичного сектору економіки та збереження рекреаційних ресурсів, формувалась система соціо-економіко-екологічних обмежень форм власності, здійснювався контроль за виконанням обмежень при зміні власника або користувача ресурсами.

На сьогоднішній день фактично відсутня практика і юридично закріплений механізм залучення суспільних організацій, фізичних та юридичних осіб до обговорення та прийняття рішень щодо обміну формами власності на природні ресурси та зміни обмежень в їх використанні. У

випадках, коли громада, суспільство проти використання природного ресурсу тим або іншим шляхом, не існує дієвого правового та організаційного механізму впливу її на рішення органів, що займаються розпорядженням природними ресурсами, зокрема рекреаційно-туристичними.

Як негативний факт треба визначити відсутність у Мінекономрозвитку, Мінекології і відповідних агентств по конкретним природним ресурсам функції виступати державним замовником науково-дослідних робіт, що зв'язані з управлінням привласнення природних об'єктів, функцією аналізу та узагальнення даних про угоди щодо використання об'єктів природного капіталу на тому чи іншому праві чи формі власності в умовах визначених обмежень. Зазначені органи управління не здійснюють методичну допомогу по управлінню привласненням природних об'єктів місцевим органам самоврядування та відповідним агентствам.

Міністерство фінансів, Мінекономрозвитку, Мінекології та інші агентства не готують і не представляють на розгляд Уряду фактичні та прогностичні дані про надходження коштів від привласнення природних ресурсів та використання даних коштів чи інших коштів бюджету на здійснення загальнонародного привласнення природних об'єктів. Зазначені органи управління не готують та не представляють на розгляд Уряду пропозиції щодо доцільності зміни форм та прав власності на природний ресурс з метою його збереження, покращення екологічного стану та не розробляють пропозиції щодо стимулювання та заохочення користувачів або майбутніх власників до придбання природного об'єкту у будь-яку форму власності на певному праві.

Залишається відкритим питання щодо розробки нормативних документів (які мають конкретизуватися в територіальних департаментах економічного розвитку та по ресурсних агентствах щодо конкретних природних ресурсів) з перегляду розмірів грошової оцінки з урахуванням якості об'єкта природного капіталу при його купівлі чи здачі в оренду, при цьому має бути урахований екологічний стан природного ресурсу та зобов'язання покупця (орендаря) щодо екологічних інвестицій та покращення його стану. Крім того є проблеми щодо зовнішньоекономічних відносин привласнення природних ресурсів, удосконалення механізмів державного регулювання зовнішньоекономічних зв'язків щодо привласнення доходів та збитків від використання водних, земельних, атмосферних, лісових, тваринних, морських, річкових ресурсів, взаємовигідній економічній, економіко-екологічній співпраці з міжнародними організаціями та здійсненню спільних проектів та програм.

Таким чином, нами визначено інституційні засади розбудови відносин власності на РТПР, що полягають в такому (рис.1):

- формування державної політики щодо розвитку форм та прав власності на РТПР з визначенням тих ресурсів, що можуть знаходитися тільки в державній власності та тих, що можуть перебувати в інших формах привласнення та використовуватися різними суб'єктами господарської діяльності.

- формування та впровадження державними органами управління прийнятних форм та прав власності на РТПР з урахуванням їх соціальної значущості, унікальності і визначення на цій основі природних рекреаційних ресурсів, які можуть знаходитися тільки в державній власності та використовуватися державними підприємствами і тих природних ресурсів, що

можуть бути в інших формах та правах власності і використовуватися недержавними підприємствами;

Рис. 1. Базові функції управління використанням природних рекреаційно-туристичних ресурсів та розвитку рекреаційно-туристичного сектору економіки - удосконалення нормативно-правової бази відносин з приводу реалізації форм та прав власності на РТПР, що виникають між державою, власником, користувачами та третіми особами;

- договірні відносини, що виникають між державою та власником природних ресурсів на будь-якому праві власності при передачі природних ресурсів у власність або користування;

- удосконалення системи платності за використання РТПР, з виділенням складової плати за природний ресурс як складової національного багатства народу України;

- мотивації природокористувачів до залучення в господарський обіг РТПР;

- формування, механізм реалізації та контролю за виконанням системи соціо-економіко-екологічних обмежень у формах та правах власності та обмеження форм і прав власності в процесах використання, обміну та споживання РТПР;

- мінімізація трансакцій державного управління передачею у власність рекреаційних природних ресурсів;

- мінімізація трансакцій контролю за використанням РТПР на визначеному праві власності,

- мінімізація трансакцій специфікації форм та прав власності на РТПР та інститути, як організації, що здійснюють управління та контроль.

- формування та запровадження системи соціо-економіко-екологічних обмежень використання РТПР при будь-яких формах та правах власності та обмежень форм та прав власності на них;

- формувати та запроваджувати систему нормативів забруднення та лімітів споживання природних ресурсів рекреаційно-туристичною сферою та іншими секторами економіки, що впливають на рекреаційні природні об'єкти;

-удосконалення інструментарію використання кадастрової інформації щодо рекреаційно-туристичних територій та ресурсів, як екосистемної сукупності рекреаційних та інших природних ресурсів;

- формування організаційних механізмів доступу громадськості до оцінки напрямів використання РТПР, шляхів їх здійснення, контролю над проведенням торгів, аукціонів щодо природних ресурсів, зміни форм, прав та суб'єктів власності.

Всі визначені вище напрями державного управління привласненням РТПР представляють собою систему, що дає можливість реалізувати державі делеговані їй повноваження у розпорядженні народною власністю на природні ресурси.

Висновки. Основними функціями Мінекології та агентств з питань природокористування є здійснення політики держави у сфері використання та охорони, розпорядження РТПР відповідно до їх компетенції, ведення кадастрів, моніторингу природних об'єктів, видача дозволів на їх використання. Це все виражається в реалізації функцій управління власністю на природні ресурси, які делеговані державі як виразнику волі Українського народу.

Функціями державного управління РТПР не передбачено розробку необхідних документів та механізмів запровадження та ефективної реалізації функцій привласнення природних ресурсів та забезпечення відповідними фінансовими інструментами їх здійснення. Основним напрямом удосконалення використання РТПР та підвищення ефективності рекреаційно-туристичної діяльності є формування єдиної політики держави, що повинна реалізуватися через державні органи влади що забезпечують розвиток цієї сфери діяльності та удосконалення форм і прав власності на РТПР. Необхідне законодавче

визначення основних форм власності на РТПР, визначення ознак, критеріїв по яким РТПР повинні знаходитись тільки в державній власності і використовуватися на праві користування тільки державними підприємствами, або підприємствами різних форм власності, визначити критерії та ознаки по яким РТПР можуть знаходитись в інших формах власності.

Література

1. Механізм забезпечення конкурентоспроможності рекреаційної системи регіону: монографія / Л.М. Черчик, О.В. Мостенець ; Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки. - Луцьк: Вежа-Друк, 2016. - 215 с.
2. Гудзь М. В. Потенціал приморської курортно-рекреаційної території: стан і перспективи використання : монографія / М. В. Гудзь. –Донецьк: Юго-Восток, 2010. –352 с.
3. Нездоймінов С. Г. Напрями і форми розвитку рекреації та туризму в регіоні на засадах активізації підприємницької діяльності: автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.05 / С.Г. Нездоймінов - НАН України. ІПРЕЕД. – О.: 2010. – 20с.
4. Положення про Міністерство екології та природних ресурсів України: / затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 21 січня 2015 року - №32 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/32-2015-%D0%BF>.
5. Положення про Державне агентство водних ресурсів України: /затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 року - N 393 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393-2014-%D0%BF>.
6. Положення про Державне агентство лісових ресурсів України: затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 8 жовтня 2014 року N 521 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/521-2014-%D0%BF>
7. Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: /затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р.- № 459 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-%D0%BF>.
8. "Про оптимізацію системи центральних органів виконавчої влади": затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2014 р. № 442 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/442-2014-%D0%BF>.
9. "Про затвердження Порядку створення і ведення Державного кадастру природних лікувальних ресурсів": / затв. Постановою Кабінету Міністрів України від 23 травня 2001 р. - N 562. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/562-2001-%D0%BF>.
10. Мартиенко А.И. Теоретические основы развития отношений собственности на природные ресурсы / А.И. Мартиенко – Одесса: ІПРЕЕД НАН України, 2011. – 389 с.

Abstract

Authors researched the functions of central executive authorities and their local institutions concerned with recreational nature management and extent of implementation of the appropriation functions and use of natural, touristic and recreation resources. Were defined institutional foundations for the development of property relations to them. It was found that functions of state administration in sphere of natural recreation and tourist resources correspond to the tasks of natural

resources state administration, but there is no organizational and economic mechanism to implement these functions in practice. The application of the existing normative and legal base requires further development of the necessary documents and, also implementation of mechanisms and effective realization of natural resources appropriation functions and related financial instruments.

The main direction of improvement of recreational and tourist natural resources use and increase the efficiency of recreational and tourism activities is the formation of a unified policy, which should be realized by regulating the development of this sector and improving the forms and property rights to recreation and tourism, natural resources. In article were defined features and criteria on which recreational and touristic natural resources should be in state ownership and by state-owned enterprises or enterprises of different ownership forms only, and other forms of ownership that they can be in.